

є більш успішними та існують набагато довше, ніж організації, зосереджені лише на отриманні прибутку. Отже, лідерам необхідно черпати мудрість в провідних світових духовних традиціях.

У зв'язку із підвищеними вимогами до лідера в сучасних організаціях найбільш адекватні концепції лідерства створюються на міждисциплінарному рівні для більш цілісного уявлення щодо феномену. Так наприклад, теорія емоційного інтелекту створена на основі неврології, психології та теорії менеджменту.

Нерідко виникають труднощі у пошуку лідерів для сучасних підприємств, незважаючи на те, що велика кількість бізнес-шкіл пропонує ефективні курси та тренінги в сфері лідерства. Можна стверджувати, що освітні програми у сфері лідерства лише розвивають навички, проте не виховують характер лідера, не вчать дивитися на речі з позиції лідера, а отже «не виробляють» лідерів у повному сенсі слова. Складність полягає в тому, що формування лідерського потенціалу передбачає звернення до більш глибоких психологічних, світоглядно-філософських принципів буття, таких як: життєва позиція, світо- та самоусвідомлення, світо- та саморозуміння, нові підходи до сприйняття та прийняття світу, в якому живеш, та формування якісно нових комунікативних зв'язків.

Література

1. Дафт Р.Л., Лейн П. Уроки лідерства // https://bankknig.at.ua/news/daft_r_l_lejn_p_uroki_liderstva/2012-02-18-2430
2. Друкер П. Виклики менеджменту в ХХІ столітті // <http://www.management.com.ua/books/view-books.php?id=9>

ТЕРЕНТЬЄВА Наталія Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна)

ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ОРГАНІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЄДИНОГО СВІТОВОГО ПРОСТОРУ

Зазначена необхідність обумовлена прискоренням темпів розвитку суспільства, розширенням масштабів міжкультурної взаємодії, ростом глобальних проблем, необхідністю готовності до політичного та соціального вибору, скороченням сфери некваліфікованої та малокваліфікованої праці, структурними змінами у сфері зайнятості, професійною мобільністю, зростанням значущості людського капіталу, конкуренції, готовністю адаптуватися відповідно до вимог працедавців тощо.

Сучасний роботодавець мало зацікавлений у фахівцях з відсутністю гнучкого мислення та адаптивних можливостей, перспективи працевлаштування мають ті, хто вільно орієнтується в предметній сфері та здатен швидко адаптувати наявні знання та уміння до вимог швидкозмінного виробничого (соціокультурного, інформаційного, інтегративного, поліетнічного тощо) середовища, самонавчатися та самовдосконалюватися, застосовувати нові, новітні та інноваційні технології, оптимальні та максимально ефективні для конкретної ситуації, відслідковувати зміни та регулювати власну діяльність з їх урахуванням. А такого рівня підготовки випускників можна досягнути або дуальною освітою, або перетворенням університетів на акме-центри за другим типом.

Роботодавці зазначають, що при підготовці майбутніх фахівців різних галузей в закладах освіти практично не приділяється уваги розвитку особистісних якостей випускників відповідно до професії галузі та вимог ринкового типу суспільства, що суттєво зменшує їх шанси на працевлаштування в галузі. Зазначимо, що понад 70 % випускників закладів вищої

освіти працює не за фахом, будучи не тільки не готовими до вимог галузі та професії, а й не усвідомлюючи власний потенціал, можливості, переконання, відповідність тій чи іншій професії тощо. І хоча законодавчими актами задекларовано необхідність співпраці закладів вищої освіти і роботодавців, перспективність спільної розробки стандартів і вимог кваліфікаційних характеристик, ефективність дуальної системи освіти, Україна не намагається реалізувати зазначене в найкоротші терміни, оскільки це вимагає докорінної перебудови спочатку мислення, потім освітньо-виробничого процесу, а особливості національної ментальності не сприяють прогресивним змінам.

Зауважимо, що результат освіти є багатоцільовим та багатокомпонентним, до якого входять, зокрема, грамотність, освіченість, компетентність, менталітет. І хоча ці компоненти не є принципово новими, зміст їх, розуміння й тлумачення змінюється відповідно до епохи, викликів суспільства та потреб ринку праці. І на часі оновлення не лише парадигми навчальної (перехід від процесної до результатної), а й парадигми управлінської, яка покликана не стільки забезпечувати якість освітнього процесу як процесу, скільки як результату, що має відповідати і замовленню роботодавців, зокрема. Цьому сприятиме і дуальна система освіти, і результатна парадигма, і гнучкість та варіативність освітнього процесу, і створення комплексів на кшталт підприємницького університету (інтегрована науково-дослідницька та інноваційно-підприємницька діяльність = наука + освіта + інновації + промисловість + уряд), і врахування глобальних та регіональних тенденцій розвитку освіти тощо. Варто відзначити пріоритетність ментальності та нового / планетарного / ноосферного мислення.

Щодо значущості мислення доречно згадати Дж. Стретча, який визначив 9 груп умінь як один із складників компетентності:

- уміння мислити критично;
- кооперативні уміння (уміння бути членом колективу та працювати в команді);
- уміння робити усвідомлений та правильний вибір;
- уміння цінувати різноманіття, допускаючи існування іншого;
- уміння розкрити потенціал іншого, стимулювати членів команди до максимального внеску в колективну / колегіальну справу;
- уміння мислити системно;
- уміння працювати творчо, бачити нове, трансформувати звичне у нову площину;
- фасилітаторські уміння;
- лідерські уміння, які безпосередньо пов'язані з формування нового мислення сучасної людини.

Україна може ґрунтувати освітній процес на власних національних здобутках (діяльність закладів вищої освіти усіх регіонів країни протягом шести століть), адаптуючи та трансформуючи їх відповідно до викликів сьогодення. В умовах сучасної політичної та соціально-економічної ситуації, варто пригадати певні історичні факти та події, зокрема відсутність вікового обмеження для слухачів та студентів; спонукання професорів щодо пошуку істини, відповідних джерел пізнання й впорядкування логіки мислення, що відповідає сучасним положенням теорії ноосферного та критично-інноваційного мислення.

Література

1. Терентьева Н.О. Формування нового мислення в закладах освіти: навч.-метод. посібник. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю.А., 2018. 47 с.